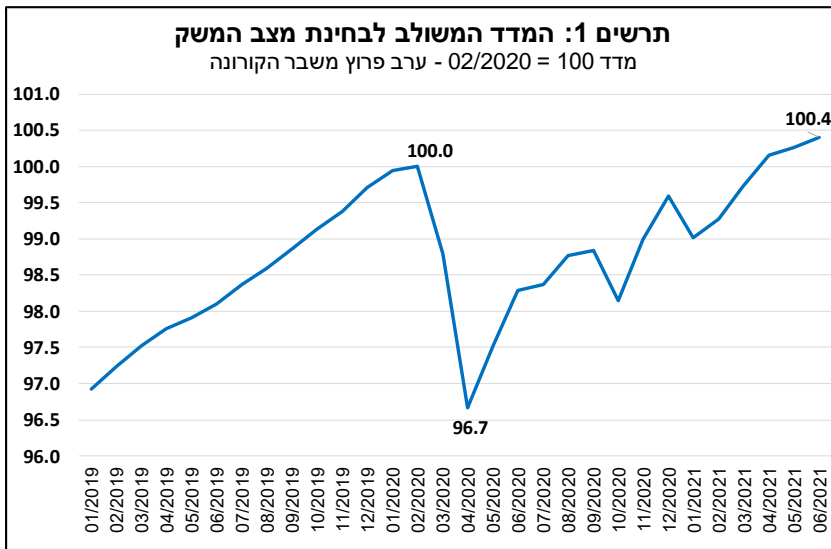

27/07/2021

השבוע במאקרו

המדד המשולב לבחינת מצב המשק לחודש יוני: נמשכת ההתאוששות בפעילות הכלכלית, תוך האטה בקצב

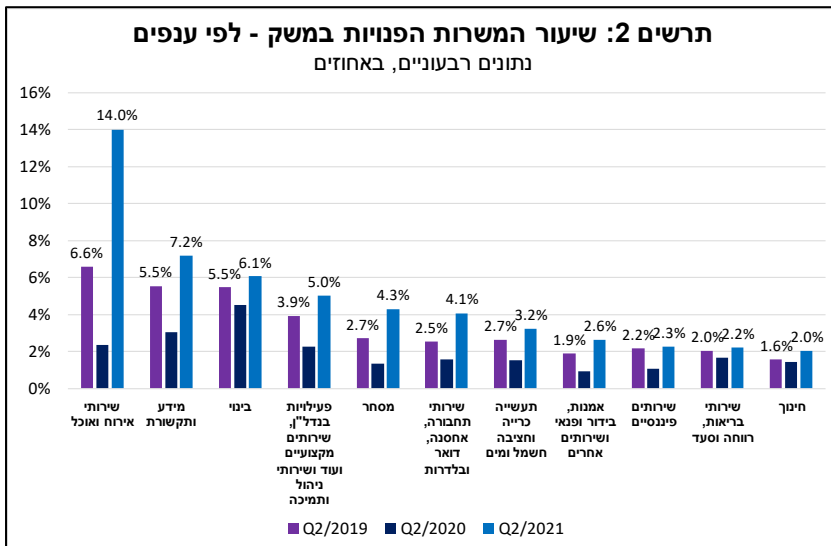

המדד המשולב לבחינת מצב המשק עלה בחודש יוני ב-0.14% (לעומת החודש הקודם), כך על-פי נתוני בנק ישראל. זאת, בהמשך לעלייה בשיעור דומה בחודש מאי, ולעליות חדות יותר בחודשים פברואר-אפריל. דהיינו, מנתוני המדד המשולב עולה כי הפעילות הכלכלית במשק המקומי ממשיכה להתרחב, אך זאת תוך האטה מסוימת בקצב, לאחר הצמיחה המואצת שהייתה עם פתיחת המשק.

רכיבי המדד שבלטו לחיוב, הם: יבוא מוצרי צריכה, יבוא תשומות לייצור ומשרות השכיר (אפריל). מנגד, יצוא הסחורות, מדדי הפדיון בענפי המסחר והשירותים (מאי), יצוא השירותים (אפריל) והתחלות הבנייה (מרץ), קיזזו את קצב עליית המדד המשולב.

כפי שניתן לראות בתרשים 1 המצורף, המדד המשולב לחודש יוני מצביע על רמת פעילות גבוהה בכ-0.4% בהשוואה לרמה ערב המשבר (פברואר 2020). אולם, בחינה של רמת הפעילות הנוכחית בפועל לעומת הרמה שהייתה צפויה ללא המשבר, מעלה כי הנוק שנגרם למשק עד כה, עקב משבר הקורונה הינו משמעותי, ונאמד בהפסד תוצר של כ-3.5%-4.0%. כמו כן, נציין כי ניכרת שונות בין רכיבי המדד המשולב. בעוד שקיימים רכיבים שהציגו ביצועים חלשים יחסית (התחלות בנייה, משרות שכיר ועוד), ישנם רכיבים אשר עלו במידה ניכרת בהשוואה לרמתם ערב המשבר (הנתון הזמין האחרון לעומת פברואר 2020). בראשם, יבוא מוצרי צריכה; עקב השתחררות ה"ביקוש הכבוש" על רקע השיפור המתמשך בסנטימנט הצרכני ובנתוני התעסוקה; ושיעור המשרות הפנויות.

העלייה במספר המשרות הפנויות אינה מספיקה בכדי לקלוט את מלוא האבטלה העודפת שנוצרה עקב המשבר

בנק ישראל מתייחס בהודעתו, על המדד המשולב, לגידול המתמשך בביקוש לעובדים על רקע הרחבת הפעילות לאחר פתיחת המשק. נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) מלמדים כי שיעור המשרות הפנויות עמד על כ-3.4% (שהם כ-100 אלף משרות) לפני פרוץ המשבר, ירד לשפל של כ-1.7% (שהם כ-40 אלף משרות) מיד עם פרוץ המשבר (מרץ-אפריל 2020), ולאחר מכן החל לעלות בהדרגה, עד שבתקופה האחרונה, לאחר פתיחת המשק, הגיע לשיא של כ-4.8% (שהם כ-130 אלף משרות).

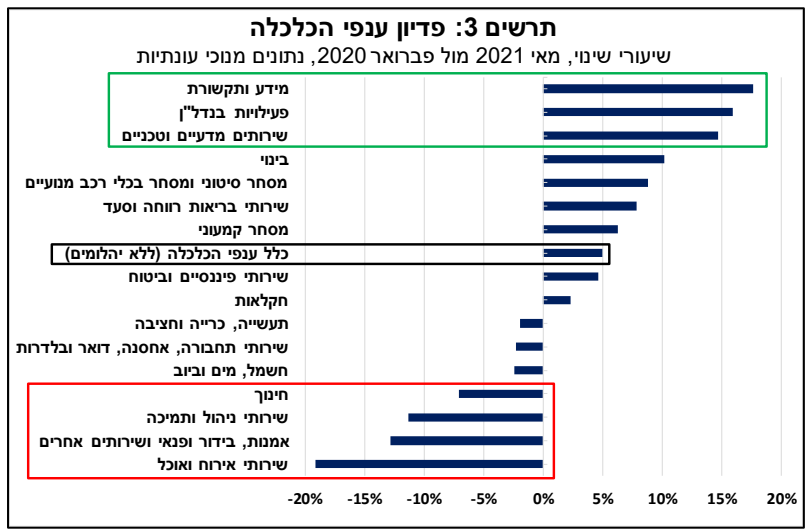
תהליך התרחבות הפעילות בחודשים האחרונים הביא לעליית הביקוש לעובדים, אולם בחלק מהענפים המעסיקים נתקלו במחסור חמור בעובדים. זאת, בין היתר, על רקע תשלום דמי אבטלה לפרק זמן ממושך (עד לאחרונה) לעובדים שהוצאו לחל"ת, מה שהפחית את

התמריץ של מובטלים (בדגש על אלה שרמת שכרם נמוכה יחסית) לחזור למעגל העבודה. כפי שניתן לראות בתרשים 2 המצורף, התפתחות זו בולטת בעיקר בענפי שירותי אירוח ואוכל, בו שיעור המשרות הפנויות עלה ברביע השני של השנה לרמה חריגה של כ-14%. עוד נציין כי העלייה המשמעותית ביותר במספר המשרות הפנויות הייתה במחוזות תל אביב והמרכז, בהם ישנו ריכוז גבוה של משרות בענפים בהם קיים מחסור בעובדים, ביניהם גם מידע ותקשורת (היי-טק).

לסיכום, הרמה הנוכחית של המשרות הפנויות גבוהה בכ-30 אלף משרות בהשוואה למצב ערב המשבר, בזמן שמספר המובטלים עלה באופן משמעותי הרבה יותר, כ-388 אלף מובטלים (בהגדרה הרחבה) ביוני 2021 לעומת כ-150 אלף מובטלים ערב המשבר. בהקשר זה, נדגיש כי היחס בין מספר המובטלים למספר המשרות פנויות במשק עומד כיום על כ-3, כפול מהיחס שהיה ערב פרוץ המשבר (כ-1.5). כלומר, המשק מתאושש ממשבר הקורונה, אך קצב יצירת המשרות הנוכחי אינו מספיק בכדי לקלוט את מלוא הגידול העודף באבטלה, שנגרם כתוצאה מהמשבר (למעלה מ-200 אלף מובטלים חדשים). מדובר בהתאוששות "דלת תעסוקה", שמהווה אתגר לקובעי המדיניות הכלכלית, אשר יידרשו לספק לו מענה, דרך סיוע מסיבי ויעיל

בהכשרת המובטלים והתאמת כישוריהם לאלו הנדרשים על ידי השוק, וגם דרך עידוד והאצת הפעילות הכלכלית במשק, בכדי להביא להתאוששות שוק העבודה מוקדם ככל שניתן.

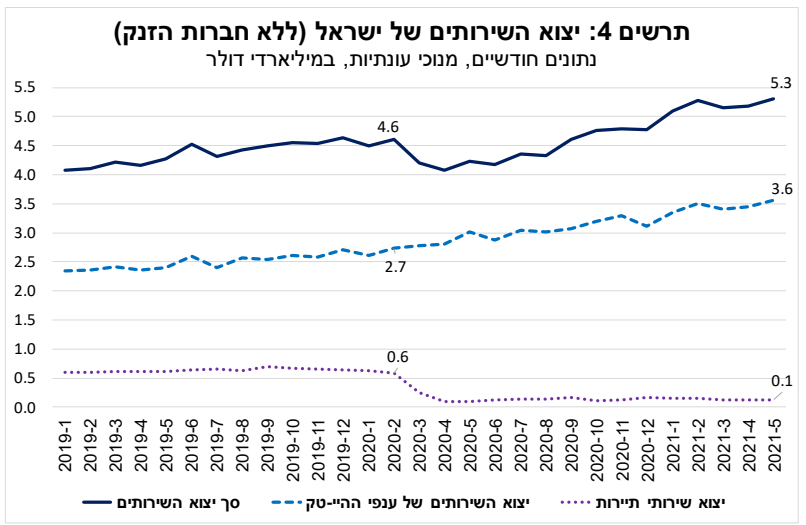
רמת הפעילות של הענפים: שירותי אירוח ואוכל ואמנות, בידור ופנאי נותרה נמוכה משמעותית מהרמה ערב המשבר

ההאטה המסוימת בקצב התאוששות הפעילות הכלכלית, ניכרת גם בנתוני הפדיון בענפי המשק. כך, לאחר שלושה חודשים רצופים של שיפור בפעילות, פברואר-אפריל, במהלכם נרשם שיעור עלייה מצטבר של כ-7.5%, חלה בחודש מאי ירידה של כ-3.3% בפדיון בסך ענפי הכלכלה, ללא יהלומים (נתונים חודשיים, מנוכי עונתיות). עם זאת, רמת הפעילות (הפדיון בסך ענפי הכלכלה ללא יהלומים) בחודש מאי נותרה גבוהה בכ-5% בהשוואה לרמה ערב המשבר (פברואר 2020).

בתרשים 2 המצורף, מוצגת בחינה של נתוני הפדיון בחודש מאי 2021 לעומת פברואר 2020, בפילוח לפי ענפי הפעילות השונים. הנתונים מצביעים על שונות ענפית משמעותית בהתפתחות הפעילות. הענפים שפעילותם עדיין נמוכה משמעותית מהרמה לפני פרוץ המשבר, הם: שירותי אירוח ואוכל, אמנות בידור ופנאי, חינוך ושירותי ניהול ותמיכה. בעוד שרמת הפעילות בענפים: מידע ותקשורת (היי-טק), פעילויות בנדל"ן (שירותי תיווך, השכרת מבנים ועוד) ושירותים מדעיים וטכניים, בולטת לחיוב. ענפים אלה פחות חשופים להשפעות השליליות של משבר הקורונה, וכן נהנים מהתאוששות הפעילות לאחר פתיחת המשק. במבט קדימה, להערכתנו, בתרחיש מרכזי, קצב הגידול הנוכחי של הפעילות הכלכלית עשוי להימשך גם בחודשים הבאים, זאת בהנחה שהיקף התחלואה הנוכחי לא יתפשט בצורה רחבה אשר תביא להחמרה נוספת בהגבלות הקורונה, מה שצפוי לעכב את תהליך היציאה של המשק מהמשבר. אנו צופים צמיחה של כ-5% לשנה בממוצע בתוצר המקומי במהלך השנים 2021-2022, תחזית אשר תואמת את ההערכות העדכניות של משרד האוצר שפורסמו בימים האחרונים.

יצוא השירותים של ענפי ההיי-טק ממשיך לצמוח ומהווה מנוע צמיחה חשוב למשק הישראלי

יצוא השירותים של ישראל ממשיך להציג ביצועים טובים, תוך שונות משמעותית בין הרכיבים. סך יצוא השירותים (ללא חברות הזנק) עמד בחודש מאי 2021 על כ-5.3 מיליארד דולר, נתון המשקף צמיחה של כ-2.6% בהשוואה לחודש הקודם, זאת בהמשך למגמה ארוכת הטווח.

הרכיב שתומך לאורך זמן בצמיחת יצוא השירותים הוא יצוא שירותי ההיי-טק (שירותי תקשורת, תכנות וייעוץ בתחום המחשבים, שירותי אחסון מידע, מחקר ופיתוח ועוד), שמהווה מקור צמיחה חשוב ומשמעותי למשק הישראלי בשנים האחרונות, אשר נתמך ביתרון היחסי שיש למשק הישראלי בתחום זה. רכיב זה לא הושפע באופן משמעותי מהגבלות הקורונה והמשיך לצמוח גם במהלך המשבר. יצוא שירותי ההיי-טק עמד בחודש מאי על כ-3.6 מיליארד דולר (שהם כ-67% מסך יצוא השירותים), וצמח בכ-3.3% לעומת החודש הקודם. מנגד, יצוא

שירותי התיירות, אשר הושבת מפעילות כמעט לחלוטין מאז פרוץ המשבר, עקב השמים הסגורים וההגבלות המחמירות על טיסות ושירותי הארחה בארץ ובעולם, צמח בחודש מאי בכ-1.1%. אולם, הרמה הנוכחית נותרה נמוכה בכ-77.4% בהשוואה לרמה ערב המשבר (פברואר 2020). מנגד, כפי שניתן לראות בתרשים 4 המצורף, הרמה הנוכחית של יצוא שירותי ההיי-טק גבוהה בכ-30.2% מרמתה ערב המשבר, כך שבסך הכול היקף יצוא השירותים גבוה בכ-15.4% לעומת הרמה ערב המשבר.

בחוודשים ינואר-מאי 2021 יצוא השירותים (ללא חברות הזנק) הסתכם בכ-26 מיליארד דולר, נתון המשקף גידול של כ-4.4 מיליארד דולר בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. זהו גורם המקזז את הגירעון המסחרי בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, שגדל משמעותית מתחילת השנה, ועומד על כ-7 מיליארד דולר (כולל יוני). במבט קדימה, אנו מעריכים כי, בתרחיש מרכזי, יצוא השירותים של ישראל צפוי לצמוח בכ-6% (ריאלי) במהלך 2021, ובקצב מהיר יותר בשנים שלאחר מכן.

כתב: יניב בר

לתגובות, הערות והארות: ניתן לפנות לאיל רז, ראש ענף כלכלה, בנק לאומי
דואר אלקטרוני: eyal.raz@bankleumi.co.il, טלפון: 076-8858039